

ALS is als een brandende kaars

Boekbespreking

Het boek *'Mijn dinsdagen met Morrie'* heeft als ondertitel *'Een oude man, een jonge man en de lessen van het leven.'* Het is geschreven door Mitch Albom, een succesvol sportjournalist die in zijn studententijd college had gevolgd bij professor Morrie Schwartz. Na vele jaren zag hij de favoriete professor uit zijn studententijd terug in een televisieprogramma waarin gesproken werd over diens terminale ziekte. Albom nam opnieuw contact op met zijn vroegere hoogleraar en bezocht hem vanaf dan op regelmatige basis, iedere dinsdag na het ontbijt. Als goede vrienden praatten zij over liefde, werk, familie, ouder worden en de dood.

Morrie kreeg in de zomer van 1994 zijn doodvonnis te horen maar al veel vroeger wist hij dat er dingen aan zijn lichaam haperden: dansen, wat hij zo graag deed, ging opeens niet meer. Zonder aanwijsbare reden struikelde hij over zijn voeten, viel hij van een trapje en voelde hij zich voortdurend moe. Na een bezoek aan de dokter en een

bloedanalyse bleek dat er een neurologisch probleem was. ALS, de ziekte van Lou Gehrig, had zijn zenuwstelsel aangetast. Hij kreeg te horen dat er geen geneeswijze voor was. De ziekte nam iedere dag meer en meer bezit van zijn lichaam. Bij het gaan had hij een stok nodig, bij het uit- en aankleden na het wekelijkse zwemmen moest er een thuisverzorger meegaan om te helpen. Het voelde voor Morrie aan als het einde van zijn privacy. Zo lang mogelijk probeerde hij zijn colleges vol te houden maar uiteindelijk moest hij zijn studenten vertellen dat hij niet lang genoeg meer zou leven om het semester te kunnen afmaken. Nu werd hij geconfronteerd met de vraag: "Zal ik wegwijnen en ophouden te bestaan, of maak ik het beste van de tijd die me nog rest?" Hij nam een moedige beslissing en maakte van de dood zijn laatste studieproject: hij zou de brug tussen leven en dood oversteken en zijn tocht beschrijven. Hij nam deel aan discussiegroepen, vroeg zijn vrienden uitdrukkelijk hem geen medelijden te betonen maar zo normaal mogelijk met hem om te gaan.

Dinsdagmensen

Het is op dat moment van zijn leven dat zijn vroegere leerling Mitch Albom bij hem aanbelt om weer contact op te nemen. En dat zal hij blijven doen, elke dinsdag, zolang de ziekte het toelaat. Ze praten veel over het verleden maar ook en vooral over het heden, over de problemen van alledag en over de zorgzame mensen die hem omringen. Morrie geeft vaak een grappige kijk op de dingen, kan veel relativeren maar wordt soms ook door onverwachte huilbuien overvallen. Tussendoor deelt hij zijn wijze levenslessen uit. Zelfmedelijden is iets dat hij zich elke dag toelaat gedurende enkele minuten, meer niet. "Ieder morgen een beetje, een paar tranen, en da's alles. Maar dan hou ik op met treuren en concentreer me op alle goede dingen die ik nog in mijn leven heb." Nu hij met de dood geconfronteerd wordt, ziet hij alles heel anders. "Je ontdoet je van al de onzin en concentreert je op wat belangrijk is." Het is alsof hij nu pas echt leert te leven. Liggend in een warme zetel ziet hij door het raam de straat waar hij zich niet meer kan uitleven maar hij waardeert wat hij ziet – de wind in de bomen, de wisselende seizoenen – meer dan vroeger. Hij kijkt naar de natuur alsof hij haar nu pas voor het eerst echt ziet. Ook de band met de familie beleeft hij op een andere manier. Hij noemt het de onmisbare 'geestelijke geborgenheid': weten dat je familie er zal zijn om op je te passen.

Stilaan nemen 'de kleine gruwelen van zijn ziekte' toe. De meest elementaire dingen worden hem ontnomen: naar de wc gaan, zijn neus en achterste afvegen, zijn geslachtsdelen wassen. Het moet allemaal door anderen worden gedaan. Hoestaanvallen, angstige momenten en ademnood overvallen hem steeds vaker en Morrie realiseert zich dat hij vooral rustig wil sterven. "Ik wil de wereld niet vol angst verlaten. Ik wil weten wat er gebeurt, ik wil het aanvaarden, rust vinden en me laten gaan. Begrijp je? Maar nu nog niet." Ondanks alles blijft hij positief en hij leert te genieten van zijn afhankelijkheid. Materiële zaken hebben weinig of geen waarde meer voor hem. Hij vindt het

heerlijk als zijn benen worden gemasseerd, als hij crème op zijn rug krijgt gewreven en zijn voorhoofd wordt afgeveegd. Verzorgd kunnen worden met een onvoorwaardelijke liefde is een voorrecht. Belangrijk vindt hij het feit dat je jezelf moet kunnen vergeven. “We moeten niet alleen andere mensen vergiffenis schenken maar ook onszelf. Voor alle dingen die we niet gedaan hebben. Alle dingen die we hadden moeten doen. Je moet vrede sluiten met jezelf en met iedereen om je heen.” Als hij zijn laatste weken voelt naderen, geeft Morrie aan Mitch een laatste wijsheid mee: “Geef het niet te snel op, maar hou het ook niet te lang vol. Wees meelevend en neem verantwoordelijkheid voor elkaar. Als we die lessen maar zouden leren, zou de wereld zoveel beter zijn.” Morrie sterft korte tijd later en wordt op een dinsdag begraven.

“Mijn dinsdagen met Morrie”, Mitch Albom, Anthos/Amsterdam, 1997 , ISBN 9042403264

Bruni Mortier